

Riigikogu kultuurikomisjon
Lossi plats 1a
15165 TALLINN

19.mai 2015.a.

Eraüldhariduskoolide rahastamine

Käesolevaga pöördume Teie poole seoses viimastel nädalatel üleskerkinud diskussiooniga erakoolide rahastamise osas. Eesti eraüldhariduskoolisid ühendavad katusorganisatsioonid on tõsiselt mures oma tuleviku pärast ja riigi poolt kavandatavad muudatused erakoolide rahastamises võivad viia paljude erakoolide sulgemiseni.

Kõigil peredel peab olema vabadus valida oma lapsele sobilik kool ja seda sõltumata kooli suunitlusest või omandivormist. Haridussüsteemis ei tohiks luua omandivormi põhist (riiklik, KOV või eraomand) diskrimineerimist ning baasrahastuse, kvaliteedinõuete jm regulatsiooni osas peab kõiki koolisid riigi poolt võrdselt kohtlema. Kui riiklikul tasemel määratud prioriteetide elluviimiseks eraldatakse tsentraalseid rahalisi või mitterahalisi vahendeid (pearahad, tegevustoetused vms), siis peaks see võrdsel alustel rakenduma kõigile sarnastel tingimustel tegutsevatele koolidele – nii riigi-, munitsipaal- kui ka erakoolidele. Samuti ei peaks koolide jaoks olema vahet, milliste kanalite kaudu on riik toetuste jõudmise konkreetsete koolideni korraldanud - oluline on see, et toetused jõuaksid iga õpilaseni sõltumata sellest, millises koolis laps käib.

Alates 01.09.2011 jõustunud EraKS § 22² alusel toimub erakoolide tegevuskulude katmine sarnaselt munitsipaalkoolidega. Erakooliseaduse muudatus pani kohalikule omavalitsusele kohustuse osaleda erakoolide tegevuskulude katmisel ning riigi poolt hariduskulude katteks eraldatud vahendid jõudsid reaalselt ka kohalike omavalitsuste kaudu nende haldusterritooriumil elavate õpilasteni, kes käisid erakoolis. Kuni 1.septembrini 2011, oli kohalikul omavalitsusel võimalus, kuid mitte kohutus, erakoolide tegevustoetust maksta. Seda võimalust ei kasutanud kõik omavalitsused ning paljudel juhtudel jäid vahendid kohalike omavalitsuste käsutusse ja erakoolide lapsevanemad pidid kaudselt maksma topelt tegevuskulusid - läbi maksude maksmise kohaliku omavalitsuse kooli pidamise eest ja läbi õppemaksu tasumise erakooli pidamise eest. Kuigi Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud õppekoha tegevuskulude piirmäär ei kata kõiki erakoolide sellekohaseid kulusid, likvideeris see siiski senise ebaõigluse ning võimaldas erakoolide lapsevanematel ja õpilastel saada võrdset toetust teiste koolidega.

Tegevuskulude toetuse kaotamine seab erakoolide lapsevanemad taas ebavõrdsesse olukorda, sest maksumaksjana osalevad nad endiselt kohaliku omavalitsuse kooli ülalpidamise kulude katmisel, kuid nende erakoolis käivate lasteni vastavad toetused ei jõua.

Selle tulemusel satuvad erakoolid olukorda, mis sunnib neid olulisel määral tõstma õppemaksu või senisel kujul tegevuse lõpetama. Tänapäevases majandusolukorras ei ole õppemaksu tõstmine paraku lahendus ega väljapääs, sest nii lapsevanemate kui koolipidajate võimalused ja taluvuslavi on tänapäevases turusituatsioonis piiratud.

Kui erakoolide rahastamise suhtes hakatakse riigi poolt looma erisusi ja kitsendusi, siis diskrimineeritakse erakoolide õpilasi ja lapsevanemaid, kes on samasugused kodanikud ja maksumaksjad nagu riigi- või munitsipaalkoolide lapsevanemad.

Täiendava õppetasu maksmine lisaks riigipoolsele baasrahastusele on erakoolide lapsevanemate vaba tahe. Tegelikult toovad erakoolide lapsevanemad õppemaksude näol hoopis täiendavat raha haridussüsteemi juurde ning samal ajal osalevad maksumaksjatena samaväärselt ka munitsipaalkoolide kulude katmises.

Koolide rahastamine peab eelkõige lähtuma erinevate ühiskonna gruppide ootustest ja hariduse kvaliteedist, mitte kooli omandivormist. Haridussüsteemi rahastamise muutmine ei tohiks endaga kaasa tuua ebavõrdsust ja diskrimineerimist õpilaste, lapsevanemate ja koolipidajate suhtes. Pigem tuleks tänapäevases kiiresti muutuv maailmas soodustada uuenduslike, elujõuliste ja mitmekesiseid arenguvõimalusi pakkuvate koolide teket ning anda lapsevanematele võimalus ise oma lapsele sobiv kool valida. Seda ei tohiks baasrahastamise piiramise või erisuse loomise kaudu takistada.

Oma olemuselt on erakoolid olnud seni vabatahtlikuks alternatiiviks neile peredele, kes mingil põhjusel eelistavad erakooli poolt pakutavat lähenemist ja sisu tavakoolis pakutavale. Olgu selleks siis sisuline eristumine (waldorfpedagoogika, kristlikud väärtused, erivajadustega õpilased vms) või siis muud perede jaoks olulised lisaväärtused (väiksed klassid, personaalsem lähenemine, turvaline keskkond, teistsugused õppematerjalid jms). Ehk siis erakoolid on teinud seni midagi teisiti, mille eest lapsevanemad on olnud valmis ka täiendavalt juurde maksta.

Oleme seisukohal, et erakoolid rikastavad olulisel määral meie haridussüsteemi ning on oma tegevusega olnud eeskujuks paljudele teistele koolidele. Mitmed erakoolide poolt kunagi juurutatud edumeelsed põhimõtted on jõudnud tänaseks laiemalt kasutusse nii teistes koolides kui ka seadusandluses. Üle Eesti on mitmeid erakoole, kes loovad alternatiivse võimaluse erinevateks valikuteks ja mitmekülgse hariduse saamiseks ning nende tegevuse piiramine või haridusmaastikult kadumine ei oleks põhjendatud.

Erinevad diskussioonid kvaliteetse hariduse tagamise ja finantseerimise osas on iseenesest mõistetavad ning on loomulik, et haridussüsteem ja koolivõrk peab arvesse võtma nii demograafiast kui ühiskonna arengust tulenevaid muutusi. Muutuste läbiviimine peab olema aga tervikliku ja pikaajalise tegevuskava alusel kavandatud, selgelt eesmärgistatud ja põhjendatud ning sellesse diskussiooni peaksid olema haaratud kõik vajalikud osapooled.

Eraüldhariduskoolide katusorganisatsioonide esindajad on omalt pool igati valmis sellekohastes aruteludes kaasa lööma ja oma panuse andma. **Oleme tänulikud kui koolide rahastamise muudatuste väljatöötamisse kaasatakse ka erakoolide esindajad.**

Lugupidamisega

Ahto Orav

Eesti Eraüldhariduskoolide Ühenduse juhatuse liige

Meelis Sügis

Eesti Vabade Waldorfkoolide- ja lasteaedade Ühenduse juhatuse liige

Tarvo Siilaberg

Eesti Kristlike Erakoolide Liidu juhatuse liige

Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendus asutati 23.oktoobril 2001.a. Tallinnas.

Kontakt: info@erakoolid.ee

Ühendusse kuuluvad

1. Sütevaka Humanitaargümnaasium (MTÜ Sütevaka Gümnaasiumi Toetajate Ühendus)
2. Rakvere Eragümnaasium (MTÜ Rakvere Eragümnaasiumi Hariduskogu)
3. Audentese Erakool ja Audentese Spordigümnaasium (AS Audentes)
4. Tartu Erakool (MTÜ Tartu Erahariduse Edendamise Selts)
5. Sakala Eragümnaasium (MTÜ Sakala Eragümnaasium)
6. Rocca al Mare Kool (Rocca al Mare Kooli AS)
7. EBS Gümnaasium (EBS Education OÜ)
8. Käo Põhikool (MTÜ Inimeselt Inimesele)
9. Eesti Rahvusvaheline Kool (MTÜ International Educational Association of Estonia)
10. Pärnu Vabakool (MTÜ Pärnu Vabakooli Selts)
11. Mäepealse Erakool (MTÜ Meie Kool)

Eesti Vabade Waldorfkoolide- ja lasteaedade Ühendus asutati 21.aprill 1997 Tartus.

Kontakt: info@waldorf.ee

Ühendusse kuuluvad:

1. Aruküla Vaba Waldorfkool (Aruküla Vabakooli Selts)
2. Herbert Hahni kool (MTÜ Herbert Hahni Selts)
3. Hilariuse kool (MTÜ Tallinna Erivajadustega Laste ja Noorte Tugiühing)
4. Erakool Läte (Haridus- ja Kultuuriselts Läte)
5. Johannese Kool ja Lasteaed Rosmal (MTÜ Rosma Haridusselts)
6. Rakvere Vanalinna Kool (MTÜ Rakvere Vabakooli Selts)
7. Tallinna Vaba Waldorfkool (Haridus- ja Kultuuriselts Tuulemaa)
8. Tartu Maarja Kool ja lasteaed on munitsipaalkool
9. Tartu Waldorfgümnaasium (Tartu Vaba Waldorfkooli Selts)
10. Viljandi Vaba Waldorfkool (Viljandi Vaba Waldorfkooli Ühing)
11. Eralasteaed Kaur (MTÜ Rakvere Eragümnaasiumi Hariduskogu)
12. Ilmapuu Lasteaed (MTÜ Ilmapuu)
13. Meelespea Lasteaed (MTÜ Haridus- ja Kultuuriselts Meelespea)
14. Meie Mängurühm (MTÜ Meie Mängurühm)
15. Parksepa waldorflasteaed (MTÜ Terve Pere Selts)

Eesti Kristlike Erakoolide Liit asutati 16. mail 2014 Tallinnas.

Kontakt: luterlik@luterlik.edu.ee

Liitu kuuluvad:

1. Kaarli Kool (EELK Tallinna Toompea Kaarli Kogudus)
2. Narva Õigeusu Humanitaarkool (MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing "Ülestõusmine")
3. Püha Johannese Kool (Püha Johannese Kooli SA)
4. Tallinna Toomkool (Tallinna Toomkooli SA)
5. Tartu Kristlik Põhikool (Tartu Elu Sõna Kogudus)
6. Tartu Luterlik Peetri Kool (MTÜ Tartu Luterlik Peetri Kool)
7. Tartu Katoliku Hariduskeskus (MTÜ Tartu Katoliku Hariduskus)
8. Püha Miikaeli Kool (MTÜ Miikaeli Ühendus)
9. Kohila Mõisakool (MTÜ Miikaeli Ühendus)
10. Rakvere Kristlik Põhikool (koolitusloa taotlemiseks valmistuv vaatlejaliige MTÜ Tarkuse Koda)